

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІБЕРНЕТИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»
ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ
РОБЕРТА ЕЛЬВОРТІ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

для здобувачів Фахової передвищої освіти
галузі знань 07 – Управління та адміністрування
спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок

РОЗРОБЛЕНО

Випусковою цикловою комісією з економіки та
фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Педагогічною радою
Протокол №6/23 від 23 червня 2023 року

ВНЕСЕНО ЗМІНИ:

Педагогічною радою
Протокол №4/24 від 7 червня 2024 року
Педагогічною радою
Протокол №5/25 від 3 червня 2025 року

Кропивницький 2025

Методичні вказівки до підготовки до кваліфікаційного іспиту для здобувачів здобувачів Фахової передвищої освіти галузі знань 07 – Управління та адміністрування спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок / Укл.: Штець Т.Ф, Гавриш Г.О. – Кропивницький: Відокремлений структурний підрозділ «Кібернетичний фаховий коледж» Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті, 2025. – ____ с.

Укладачі: **Штець Тетяна Федорівна**, кандидат економічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії;
Гавриш Галина Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії

Рецензент: **Педь Ірина Валеріївна**, доктор економічних наук, професор

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПІДГОТОВКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	5
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	6
2.1 Підготовка та характер екзаменаційних білетів	6
2.2 Поради з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білету	6
2.3 Форма проведення кваліфікаційного іспиту	7
2.4 Критерії та методика оцінки результатів кваліфікаційного іспиту	8
3. МЕТОДИЧНА БАЗА ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	10
3.1 Банківські операції	10
3.2 Фінанси підприємств	12
3.3 Страхування	18
3.4 Фондовий ринок	22
Додаток А – Приклад екзаменаційного білету	25

ВСТУП

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» здійснюється у формі кваліфікаційного іспиту.

Метою кваліфікаційного іспиту є з'ясування рівня компетентностей, сформованих під час навчання за освітньою професійною програмою.

Компетентності та результати навчання, демонстрація сформованості яких під час іспиту очікується від здобувачів фахової передвищої освіти:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність самостійно організовувати освітню та пізнавальну діяльність, застосовувати абстрактне мислення, методи аналізу та узагальнення для опрацювання інформації, а також опановувати та практично використовувати сучасні методи дослідження для розв'язання конкретних професійних завдань у фінансово-економічній сфері.

ЗК 10. Здатність ініціювати професійну діяльність, проявляти підприємницьку активність, генерувати та впроваджувати інноваційні рішення, ефективно адаптуватися до змін і діяти у нових або нестандартних ситуаціях, демонструючи готовність до роботи в умовах сучасного бізнесу та господарської практики

ЗК 11. Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності, професійної етики та відповідальності в освітній і майбутній професійній діяльності.

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 5. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.

СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 8. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 12. Здатність використовувати новітні інструменти та технології у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 13. Здатність систематизувати облікові дані та формувати на їх основі фінансову, податкову, статистичну та іншу регламентовану звітність, забезпечуючи якісне виконання професійних функцій у підприємствах, банках та страхових установах.

Результати навчання здобувача фахової передвищої освіти:

РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.

РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 07. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 13. Використовувати професійну аргументацію для донесення

інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку для досягнення спільної мети.

РН 14. Знати та застосовувати новітні технології та інструменти у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 15. Демонструвати навички самостійної роботи та роботи в команді, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

РН 16. Здатність визначати пріоритети та перспективи професійної кар'єри з урахуванням потреб ринку праці, а також вільно оперувати правилами складання власного портфоліо, що сприяє успішній самореалізації та працевлаштуванню

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини фаховий молодший бакалавр з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та кваліфікаційної підготовки випускника вимогам освітньо-професійної програми спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». До складання кваліфікаційного іспиту, що проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, допускають здобувачі фахової передвищої освіти, які виконали навчальний план.

Організація і проведення атестації здобувачів освіти базуються на таких принципах:

- академічна доброчесність;
- прозорість і публічність;
- нетерпимість до корупційних та пов'язаних з корупцією діянь.

Кваліфікаційний іспит проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів фахової передвищої освіти з таких навчальних дисциплін: «Фінанси підприємств», «Банківські операції», «Страховання» та «Фондовий ринок».

Зміст комплексних кваліфікаційних завдань, що виносяться на кваліфікаційний іспит, орієнтується на діагностику рівня опанування здобувачем професійних компетентностей та досягнення відповідних результатів навчання. Кваліфікаційний іспит проводиться в письмовій формі.

Кваліфікаційний іспит повинен визначати рівень засвоєння здобувачами фахової передвищої освіти матеріалів наведених вище дисциплін, вміння самостійно аналізувати ситуації на підприємствах, установах, організаціях, активно використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності.

Кваліфікаційний іспит є продовженням навчально-виховного процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки фахового молодшого бакалавру за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

1. ПІДГОТОВКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Кваліфікаційний іспит у ВСП «Кібернетичний фаховий коледж» ЕТІ імені Роберта Ельворті (Коледж) – це підсумковий контроль результатів навчання здобувача фахової передвищої освіти, які він повинен продемонструвати для підтвердження набуття ним компетентностей, визначених освітньою професійною програмою.

До атестації допускаються здобувачі фахової передвищої освіти, які виконали усі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми.

Атестацію здобувачів фахової передвищої освіти здійснює екзаменаційна комісія, що створюється щорічно у складі голови, заступника голови та членів комісії. До складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наукових установ, інших організацій відповідно до Положення про екзаменаційну комісію ВСП «Кібернетичний фаховий коледж» ЕТІ імені Роберта Ельворті.

Екзаменаційна комісія працює у строки, визначені графіком освітнього процесу на поточний навчальний рік, що розробляється на основі навчальних планів. Головою Екзаменаційної комісії призначається фахівець у відповідній галузі. Одна й та сама особа може бути головою екзаменаційної комісії не більше трьох років поспіль. Склад Екзаменаційної комісії затверджується наказом директора Коледжу.

Завданням екзаменаційної комісії є:

- комплексна перевірка й оцінювання сукупності знань, умінь, навичок та компетентностей, набутих у процесі навчання за певною освітньою програмою у вигляді приймання кваліфікаційного іспиту;
- прийняття рішення про присудження здобувачеві відповідного ступеню фахової передвищої освіти, видачу диплома (в т.ч. диплома з відзнакою з урахуванням рекомендації циклової комісії);
- розробка пропозицій щодо подальшого підвищення якості підготовки фахівців.

Оцінювання результатів складання кваліфікаційного іспиту здійснюється оцінюється за 100-бальною шкалою і переводиться у національну 4-бальну систему оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно») та відповідні оцінки ЄКТС («А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»).

Диплом з відзнакою видається студенту, який за весь термін навчання отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як із 75% усіх освітніх компонентів, передбачених освітньо-професійною програмою та з оцінкою «відмінно» за результатами атестації, а з інших – оцінки «добре».

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

2.1. Підготовка та характер екзаменаційних білетів

Екзамен проводиться за білетами, складеними відповідно до програми кваліфікаційного іспиту. Кожний білет складається з двох частин: теоретичної та практичної. Підготовка здійснюється за питаннями з дисциплін, наведеними в розділі 3.

Теоретична частина складається з шести теоретичних питань з дисциплін: «Фінанси підприємств»,

- «Банківські операції»,
- «Страхування»
- «Фондовий ринок».

Практична частина включає дві задачі з перелічених дисциплін. Задача передбачає здійснення розрахунків та формулювання висновків.

2.2. Поради з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білету

Кваліфікаційний іспит проводиться у письмовій формі та складається з двох частин:

- *теоретичної частини* (відповіді на теоретичні питання);
- *практичної частини* (розв'язання задачі).

-

Загальна тривалість іспиту – 3 години, з них:

- 2 години (120 хв.) – на виконання теоретичної частини;
- 1 година (60 хв.) – на виконання практичної частини.

Після отримання екзаменаційного білета здобувач повинен уважно знайомитися зі змістом теоретичних питань та умовою практичного завдання, раціонально спланувати час і визначити послідовність виконання завдань.

Рекомендації щодо виконання теоретичної частини:

1. Уважне прочитання питання.

Необхідно з'ясувати сутність поставленого питання, його межі та логіку формулювання. Важливо звернути увагу на ключові терміни та категорії.

2. Структурованість відповіді.

Відповідь має бути логічною, послідовною та структурованою.

Рекомендується дотримуватися такої побудови:

- визначення основних понять;
- розкриття змісту явища або процесу;
- характеристика основних елементів, принципів, функцій, підходів;
- за потреби – класифікація, схеми, формули;
- узагальнюючий висновок.

3. Наукова коректність.

Слід використовувати фахову термінологію, уникати побутових формулювань, надавати обґрунтовані пояснення. Відповідь повинна відображати системність знань та розуміння взаємозв'язків між категоріями.

4. Аргументованість і приклади.

Доцільно наводити короткі приклади з практики, якщо це допомагає розкрити зміст питання.

5. Лаконічність і змістовність.

Відповідь не повинна містити зайвої інформації, що не стосується поставленого питання.

Рекомендації щодо виконання практичної частини:

1. Аналіз умови задачі.

Перед початком розв'язання необхідно уважно прочитати умову, визначити:

- вихідні дані;
- що саме потрібно знайти;
- які теоретичні положення або формули слід застосувати.

2. Послідовність розв'язання.

Рекомендується:

- коротко записати умову (за потреби);
- обґрунтувати вибір методики розрахунку;
- здійснити необхідні розрахунки з поясненням формул;
- перевірити правильність обчислень.

3. Оформлення розрахунків.

Усі формули мають бути записані коректно, із розшифруванням позначень (за потреби). Результати повинні містити одиниці виміру.

4. Формулювання висновків.

Після завершення розрахунків необхідно зробити змістовний висновок, який інтерпретує отримані результати та пояснює їх економічний (або управлінський) зміст.

5. Зв'язок теорії та практики.

Під час виконання практичного завдання слід враховувати відповідні теоретичні положення, демонструючи вміння застосовувати знання на практиці.

У разі виникнення сумнівів щодо розуміння формулювання теоретичних питань або умов практичного завдання здобувач має право звернутися до членів екзаменаційної комісії за роз'ясненням.

2.3. Форма проведення кваліфікаційного іспиту

До початку екзамену група здобувачів, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ЕК.

Голова комісії вітає здобувачів з початком екзамену, знайомить їх зі складом ЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

До екзамену запрошуються одночасно всі здобувачів групи. Кожному з них для підготовки відповідей виділяють окремий стіл. Необхідні записи здобувач робить на проштампованих аркушах, що видаються комісією.

Члени комісії повинні пам'ятати про необхідність підтримки на екзамені невимушеної, доброзичливої обстановки, яка сприятиме спокійній підготовці здобувачів до відповідей.

Разом з тим важливо органічно поєднувати на кваліфікаційному іспиті високу вимогливість і об'єктивність в оцінках, індивідуальний підхід до здобувачів у визначенні рівня їх знань.

2.4 Критерії та методика оцінки результатів кваліфікаційного іспиту

Підготовлені відповіді здобувачів після визначеного часу перевіряються членами ЕК, враховуючи нижченаведених критеріїв.

Максимальна сума балів, яку здобувач може отримати у разі повних відповідей на питання екзаменаційного білету та виконання практичного завдання, становить 100 балів.

Розподіл балів, що присвоюються за результатами відповіді на завдання екзаменаційного білету та загальна сума балів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл балів за результатами відповідей

Теоретичні питання (max 60)						Практичне завдання(max 40)		Сума балів
№1	№2	№3	№4	№5	№6	Задача 1	Задача 2	
10	10	10	10	10	10	20	20	100

Критерії оцінки відповіді здобувачів, які враховують повноту й правильність відповіді на теоретичні питання, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання

Кількість балів	Відповіді на теоретичні питання
9-10	розкрита повністю сутність і основний зміст питання; відповідь логічно ув'язана з окремими складовими питання, яке пропонується студенту для відповіді; є приклади, що підтверджують теоретичні положення; є загальні висновки щодо розкриття всього питання.
7-8	відповідь на питання в основному вірна, але окремі неточності, приклади не повністю характеризують економічне явище, є нелогічні висловлення, відсутні або не вірні загальні висновки.
5-6	відповідь на питання дана не повна, є неув'язка окремих положень, відсутні приклади, не має загального висновку
3-4	відповідь не розкриває сутність і основний зміст питання, відсутні обґрунтовані приклади, не має загального висновку.
1-2	практично не має відповіді на поставлене в білеті питання.
0	відповідь відсутня

Результати розв'язання практичних завдань оцінюються згідно критеріїв, наведених у таблиці 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання практичної частини

Кількість балів	Критерії оцінювання
20	правильно проведено розрахунки, висновки сформульовано точно.
15-19	є незначні неточності при розрахунках, висновки також мають деякі неточності.
11-14	є неточності в розрахунках, відсутні одиниці виміру показників, відсутні висновки по задачі
6-10	є помилки при рішенні задачі, не має одиниць виміру показників, не має висновків по задачі.
1-5	рішення не вірне, не має одиниць виміру показників, відсутні висновки по задачі.
0	рішення задачі повністю відсутнє.

В цілому критерії оцінювання знань студентів з урахуванням теоретичної і практичної складових наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види завдань	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно, без права перескладання

3. МЕТОДИЧНА БАЗА ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

3.1. Банківські операції

Теоретичні питання

1. Сутність банківської системи України та її структура.
2. Види банків в Україні та їх класифікація.
3. Порядок створення та державної реєстрації банку в Україні.
4. Ліцензування банківської діяльності та роль Національного банку України.
5. Організаційна структура банку та система управління його діяльністю.
6. Економічна сутність і структура власного капіталу банку.
7. Порядок формування статутного капіталу банку.
8. Резерви банку: види, порядок формування та призначення.
9. Депозитні операції банків: сутність, класифікація та порядок здійснення.
10. Характеристика депозитів юридичних і фізичних осіб.
11. Операції банків із запозичення коштів: міжбанківські кредити та кредити НБУ.
12. Ресурсна база банку та її вплив на ліквідність і платоспроможність.
13. Сутність і принципи організації безготівкових розрахунків.
14. Форми безготівкових розрахунків та їх характеристика.
15. Організація касових операцій банків та порядок роботи з готівкою.
16. Порядок встановлення ліміту каси та здійснення інкасації.
17. Платіжні картки: види, механізм функціонування та обслуговування операцій.
18. Електронні платіжні системи та їх роль у банківській діяльності.
19. Економічна сутність і класифікація кредитних операцій банку.
20. Принципи банківського кредитування та їх характеристика.
21. Етапи кредитного процесу в банку.
22. Форми забезпечення повернення банківських кредитів.
23. Порядок нарахування та сплати процентів за кредитами.
24. Операції банків з цінними паперами: сутність та види.
25. Інвестиційні та торговельні операції банків на ринку цінних паперів.
26. Вексельні операції банків: облік, інкасо, авалювання векселів.
27. Валютні операції банків: види та порядок здійснення.
28. Нетрадиційні банківські операції та послуги (факторинг, лізинг, акредитиви): економічна характеристика.

Типові задачі з дисципліни «Банківська система»

Задача 1. Банк надав клієнтові кредит в сумі 24 тис. грн. строком на 6 місяців, процентна ставка – 28% річних.

Завдання: Визначте загальний розмір заборгованості клієнта перед банком (включаючи суму процентів) на кінець строку кредитування, якщо згідно умов договору кредит погашається щомісячно рівними частинами.

Задача 2. Банк надав кредит у розмірі 39 тис. грн. строком на 3 місяці під 24 % річних.

Завдання:

а) розрахуйте розмір процентів за кредитом, якщо кредит був погашений клієнтом вчасно, відповідно до умов договору;

б) розрахуйте розмір витрат клієнта за кредитом, якщо було проведено пролонгацію кредиту строком на 1 місяць з підвищенням процентної ставки за кредит до 30 %.

Задача 3. Вкладник розмістив 11.02.2025 року свої кошти у розмірі 100 000 грн на строковий депозит в банк “Скарб” строком на 6 місяців під ставку 14% річних з щомісячним нарахуванням простих відсотків.

Завдання:

1. Яка сума вкладу буде на кінець визначеного строку?

2. Яку суму відсотків вкладник буде отримувати щомісячно?

Задача 4. Банк “Прогрес” надав 01 квітня 2024 року кредит Захарчуку Д.Д. у розмірі 60000 грн. строком на шість місяців за такими умовами:

- процентна ставка – 20% річних;
- комісійна винагорода за обслуговування кредиту – 1% щомісячно від кредитного ліміту;
- погашення кредиту здійснюється рівними платежами щомісячно;
- витрати на оформлення застави (нерухомості) – 1500 грн.;
- витрати на страхування заставленого майна - 200 грн. на місяць.

Завдання:

1. Визначте розмір щомісячних платежів позичальника.

2. Розрахуйте суму номінальних процентів (з помісячними розрахунками).

3. Розрахуйте ефективну процентну ставку за кредитом.

3. Розрахуйте реальну процентну ставку за кредитом.

Задача 5. Банк залучив за рік депозити в доларах США на суму 5 000 000 \$ під 2% річних. Одночасно він видав кредити на суму 4 000 000 \$ під 6% річних.

Завдання: розрахуйте річний дохід банку у вигляді чистої процентної маржі.

Задача 6. Компанія «AgroTech UA» звернулась до банку для проведення IPO (первинне публічне розміщення акцій, коли компанія вперше випускає свої акції для продажу на фондовій біржі). Банк виступає андеррайтером і гарантує купівлю 500 000 акцій по \$9 за кожну з подальшим розміщенням за ціною \$10.

Завдання:

1. Розрахуйте потенційний прибуток банку від розміщення, якщо всі акції будуть продані.

2. Визначте, скільки банк заробить, якщо продасть лише 60% акцій, а решту залишить у себе.

3. Проаналізуйте ризики такого андеррайтингу для банку.

Задача 7. Банк прийняв 36 млн. грн. депозитів під 12% річних. 80% цієї суми було надано в кредит під 16% річних.

Завдання. Визначте розмір доходу банку.

Рекомендована література:

1. Банківська система : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. С. Ситник. – Львів, 2020. – 291 с.
2. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 524 с.
3. Банківські операції : навчальний посібник / за ред. О. А. Ушакової. – Рівне, 2021. – 227 с.
4. Банківська система : підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Львів : Новий Світ – 2000, 2020. – 536 с.
5. Банківська система : навч. посіб. / [О. В. Крилова, Н. В. Антипенко, Ю. П. Владика, І. В. Волчанська]. – Дніпро : Пороги, 2020. – 324 с.
6. Банківська система : навчальний посібник / [Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, Н. З. Блащук-Девяткіна, Л. О. Петик] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 580 с.
7. Банківська система : підручник : у 2 ч. Ч. 1 : Банківська система України та її економічні основи / за ред. Л. В. Шірінян ; Нац. ун-т харч. технол. – Київ : Ліра-К, 2019. – 412 с.
8. Банківська справа : навчальний посібник / [О. М. Колодізев, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова]. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 347 с.
9. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. / О. І. Береславська. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – 368 с.
10. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посіб. / В. І. Варцаба, О. І. Заславська. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 364 с.
11. Волкова В. В. Банківська система : навч. посіб. / В. В. Волкова, Н. І. Волкова, О. І. Добровольський. – Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. – 168 с.
12. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова НБУ від 28.08.2001 № 368. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
13. Кадала В. В. Банківське право : навч. посіб. / В. В. Кадала, Т. В. Хайлова, О. П. Гузенко. – Кривий Ріг : ДЮІ, 2020. – 172 с.
14. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. / Т. Д. Косова. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 486 с.
15. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
16. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
17. Стечишин Т. Б. Банківська справа : навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. – 2-ге вид., випр. і доповн. – Тернопіль : ТНЕУ, 2019. – 404 с.
18. Ушакова О. А. Банківські операції : навч. посіб. / О. А. Ушакова. – Рівне : НУВГП, 2021. – 226 с.

3.2. Фінанси підприємств

Теоретичні питання

1. Сутність, функції та місце фінансів підприємств у фінансовій системі.
2. Фінансові ресурси підприємства: склад, класифікація та джерела формування.
3. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи.
4. Фінансовий механізм підприємства, його складові.
5. Сутність та види грошових розрахунків підприємств.
6. Види банківських рахунків суб'єктів підприємництва і порядок їх відкриття.
7. Форми безготівкових розрахунків.
8. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств.
9. Обґрунтування безбиткового обсягу виробництва продукції.
10. Економічна сутність прибутку, його функції і види.
11. Формування, розподіл і використання прибутку суб'єктами підприємництва.
12. Рентабельність: сутність, види та методика розрахунку.
13. Економічна сутність та функції податків.
14. Податок на прибуток підприємства.
15. ПДВ та методика його нарахування.
16. Акцизний податок та методика його нарахування.
17. Економічна сутність і функції кредиту.
18. Форми кредитування підприємства.
19. Економічна сутність та види основних засобів.
20. Показники відтворення та ефективності використання основних засобів підприємства.
21. Знос, амортизація та відтворення основних засобів.
22. Оборотні засоби підприємства: економічна сутність та організація на підприємстві.
23. Показники ефективності використання оборотних засобів підприємства та шляхи прискорення їх оборотності.
24. Фінансова стратегія підприємства.
25. Зміст, завдання та методи фінансового планування на підприємстві.
26. Економічна сутність, джерела інформації та завдання аналізу фінансового стану підприємства.
27. Платоспроможність та ліквідність підприємства: сутність та показники оцінки.
28. Фінансова стійкість та ділова активність підприємства: сутність та показники оцінки.
29. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.
30. Банкрутство та ліквідація підприємства.

Типові задачі з дисципліни «Фінанси підприємств»

Задача 1. При створенні АТ було зареєстровано статутний капітал у розмірі

1 млн. грн. У процесі емісії половину акцій було розміщено на ринку за ціною, що в 1,5 рази перевищувала їх номінальну вартість. Половину акцій було розміщено серед засновників за номінальною вартістю, причому в оплату акцій надійшло тільки 70 % коштів. Визначити складові власного капіталу АТ.

Задача 2. На початок року власний капітал АТ становив 800 тис. грн. (зареєстрований статутний капітал – 1000 тис. грн., неоплачений капітал – 200 тис. грн.). Протягом року товариство отримало прибуток у розмірі 200 тис. грн. 25 % прибутку було сплачено акціонерам у вигляді дивідендів, 25% – спрямовано на формування резервного капіталу, 50% – залишилось нерозподіленими. Крім того, акціонери повністю погасили заборгованість за оплатою акцій. Визначити складові власного капіталу на початок та кінець року.

Задача 3. Заповнити таблицю та відобразити вплив операцій на доходи (+) і витрати (-) підприємства за видами діяльності.

Таблиця – Господарські операції підприємства, тис, грн.

Господарські операції	Операційна діяльність	Фінансова діяльність	Інвестиційна діяльність
Реалізовані запаси сировини – 16 тис.грн.			
Реалізовані основні засоби – 95 тис.грн.			
Сплачені відсотки за банківський кредит в сумі 33 тис. грн.			
Погашені банківські кредити на суму 45 тис. грн.			
Отримані дивіденди на суму 42 тис. грн.			
Нараховані і виплачені дивіденди акціонерам цього підприємства в сумі 13 тис. грн.			
Здійснено емісію акцій номінальною вартістю 300 тис. грн.			
Виручка від реалізації продукції в сумі 630 тис. грн., у тому числі ПДВ; акцизний податок – 75 тис. грн.			
Отримано передоплату (аванс) за поставку продукції на 300 тис. грн.			
Внесено до статутного капіталу іншого підприємства 30 тис. грн.			
Придбано основні засоби з оплатою коштами на 430 тис. грн.			
Придбано сировину і матеріали на 40 тис.грн. з оформленням простого векселя			
Придбано сировину і матеріали на суму 70 тис. грн. з оплатою грошовими коштами			
Підприємство отримало короткостроковий кредит у сумі 50 тис. грн. і довгостроковий кредит у сумі 150 тис. грн.			
Сума			

Задача 4. Розрахувати обсяг виручки від реалізації продукції за відпускними цінами (з ПДВ) за такими даними таблиці:

Таблиця – Вихідні дані

Вироби	Залишок нереалізованої продукції на початок планового періоду, шт	Випуск товарної продукції в плановому періоді, шт.	Залишок нереалізованої продукції на кінець планового періоду, шт.	Повна собівартість одиниці реалізованої продукції, грн	Рентабельність продукції, %
Товар А	80	1500	120	270	15
Товар Б	140	1800	170	310	12
Товар В	190	2600	130	190	18

Задача 5. Підприємство у наступному році планує отримати такі показники:

1) обсяг випуску товару А – 2 тис. шт.; ціна виробника – 500 грн.; собівартість – 380 грн.;

2) обсяг випуску товару Б – 1 тис. шт.; ціна виробника – 1400 грн.; собівартість – 920 грн.;

обсяг випуску товару В – 500 шт.; ціна виробника – 4400 грн.; собівартість – 3200 грн.

Використовуючи метод прямого розрахунку, визначити у плановому році :

- суму валового прибутку підприємства;
- рентабельність окремих видів продукції підприємства;
- рентабельність продукції підприємства.

Задача 6. У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на 200 тис. грн.; середньоквартальні залишки оборотних коштів становили 15 тис. грн. У другому кварталі обсяг реалізації продукції зростає на 14%, а час одного обороту оборотних коштів буде зменшено на один день. Визначити:

1) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і час одного обороту в днях у першому кварталі;

2) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і їхню абсолютну величину в другому кварталі;

3) вивільнення оборотних коштів у результаті зменшення тривалості одного обороту.

Задача 7. Підприємство отримало обладнання по лізингу на суму 540 тис. грн. Термін лізингу – 2 роки. Норма амортизаційних відрахувань – 12% річних, відсоток по кредиту – 24% річних; комісійна винагорода лізингодавача – 4% річних; розмір винагороди за додаткові послуги складає 8 тис. грн. Визначити розмір лізингового внеску та залишкову вартість обладнання, якщо лізингові внески сплачуються щоквартально рівними сумами на початку кожного кварталу.

Задача 8. Розрахувати середньорічну вартість основних засобів та показники забезпечення підприємства основними засобами за такими даними:

- вартість основних засобів на початок року – 190 тис. грн. У червні

введено основних засобів на суму 31 тис. грн., а у жовтні вибуло основних засобів на суму 16 тис. грн.;

- сума нарахованого зносу – 42,6 тис. грн.;
- вартість майна підприємства – 620 тис. грн.;
- вартість виробленої продукції – 384 тис. грн.;
- середньоспискова чисельність працюючих – 20 тис. осіб.

Задача 9. В січні поточного року підприємство придбало комп'ютери, на суму 55 тис. грн. з очікуваним терміном експлуатації 5 років. Сума коштів, яку очікує отримати підприємство від продажу комп'ютерів після закінчення п'ятирічного терміну їхньої експлуатації 6,1 тис. грн. Необхідно визначити річну суму нарахованої амортизації прямолінійним методом, методом зменшення залишкової вартості, методом прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивним методом за весь період експлуатації комп'ютерів і заповнити таблицю

Рік корисної експлуатації	Залишкова вартість на початок року	Норма амортизації	Річна сума амортизації	Сума зносу з початку експлуатації	Залишкова вартість на кінець року
1					
2					
3					
4					
5					

Задача 10. За даними табл. проаналізувати склад та структуру необоротних активів підприємства.

Таблиця – Склад та структура необоротних активів підприємства

Показники	На початок періоду		На кінець періоду	
	тис. грн	%	тис. грн	%
Необоротні активи, всього		100		100
в тому числі:				
- нематеріальні активи	653,2		710,3	
- незавершені капітальні інвестиції	127,5		167,8	
- основні засоби	5632,9		5798,5	
- довгострокові фінансові інвестиції	342,1		250,5	
- довгострокова дебіторська заборгованість	79,5		79,5	
- відстрочені податкові активи	465,8		343,1	

Задача 11. За даними табл. дати оцінку фінансовій стійкості підприємства на основі відносних показників. Зробити висновки.

Таблиця – Вихідні дані для аналізу

Актив	Сума, тис. грн	Пасив	Сума, тис. грн
Необоротні активи	1050	Власний капітал	970
Запаси	720	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	200
Дебіторська заборгованість	360	Короткострокові кредити банків	50

Гроші та їх еквіваленти	130	Кредиторська заборгованість	1030
Інші оборотні активи	10	Інші поточні зобов'язання і забезпечення	20
<i>Баланс</i>	2270	<i>Баланс</i>	2270

Задача 12. Заповнити таблицю. За даними таблиці визначте тип фінансової стійкості підприємства на початок і кінець періоду, зобразити графічно та проаналізувати отримані дані.

Таблиця – Визначення типу фінансової стійкості підприємства, тис. грн

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
Власний капітал	5000	5000
Необоротні активи	4000	4500
Запаси	2000	1900
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів		
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	400	450
Наявність власних і довгострокових джерел для формування запасів		
Короткострокові кредити і позики	500	600
Загальні джерела для формування запасів		
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу		
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу і довгострокових позикових коштів для формування запасів		
Надлишок (+), нестача (-) загальної величини джерел для формування запасів		
Трикомпонентний показник фінансової стійкості		

Задача 13. За даними табл. розрахувати та проаналізувати відносні показники ліквідності (коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності). Навести обґрунтовані висновки та вказати можливі причини зміни коефіцієнтів.

Таблиця – Вихідні дані для розрахунку показників ліквідності, тис. грн

Показник	Початок звітної періоду	Кінець звітної періоду
<i>Оборотні активи, усього</i>	?	?
Запаси	5438,1	6578,9
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6120,5	9370,05
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	660,85	1490,1
з бюджетом	1710,4	2630,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	210,9	370,3
Гроші та їх еквіваленти:	7520,75	9350,35
Інші оборотні активи	70,8	150,7
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення, всього</i>	5130,45	5020,7

Задача 14. Дати оцінку рентабельності підприємства на основі даних,

наведених у табл.

Таблиця – Вихідні дані, тис. грн

<i>Баланс</i>			
Актив	тис. грн	Пасив	тис. грн
Необоротні активи	2050	Власний капітал, фонди і резерви	2170
Запаси	720	Довгострокові пасиви	20
Дебіторська заборгованість	370	Короткостроковий кредит	50
Грошові кошти	130	Розрахунки та інші короткострокові пасиви	1030
<i>Баланс</i>	3270	<i>Баланс</i>	3270
<i>Звіт про фінансові результати</i>			
Виручка від реалізації продукції	2480	Прибуток до оподаткування	380
Валовий прибуток	900	Чистий прибуток	310
Операційний прибуток	450		

Задача 15. На основі вихідних даних дати оцінку ділової активності підприємства. Навести обґрунтовані висновки.

Таблиця – Вихідні дані

Актив	тис. грн	Пасив	тис. грн
Основні засоби	213	Власний капітал	241
Виробничі запаси	69	Довгострокові зобов'язання	14
Незавершене виробництво	21	Короткостроковий кредит	26
Готова продукція	35		
Гроші та їх еквіваленти	7	Поточні зобов'язання і забезпечення	122
Дебіторська заборгованість	58		
<i>Баланс</i>	403	<i>Баланс</i>	403

Рекомендована література:

1. Стасюк Г. А. Фінанси підприємств : навчальний посібник. – Київ : ВД «Кондор», 2021. – 480 с.
2. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств : практикум. – Київ : ВД «Кондор», 2021. – 285 с.
3. Гриб С. В., Болкунова І. О. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах : навчальний посібник. – Київ : Патерик, 2021. – 336 с.
4. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник. – Київ : Патерик, 2019. – 296 с.
5. Власова Н. О., Міщенко В. А. Фінанси підприємств : підручник. – Київ : ВД «Кондор», 2021. – 450 с.
6. Онисько С. М. Фінанси підприємства (практикум) : навчальний посібник. – Київ : ВД «Кондор», 2021. – 224 с.
7. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник. – Київ : ВД «Кондор», 2021. – 384 с.
8. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

9. Венгер В. В. Фінанси : навчальний посібник. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 432 с.
10. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
11. Гудзь Ю. Ф. Фінанси підприємств : конспект лекцій. – Кривий Ріг, 2018. – 120 с.
12. Гуменюк М. М. Практикум із фінансів підприємств : навч. посібник. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 168 с.
13. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси : навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 416 с.
14. Любенко Н. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 262 с.
15. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 504 с.
16. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. Мечникова, 2020. – 206 с.
17. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Управління фінансовою санацією підприємства : підручник. – Львів : Новий Світ – 2000, 2018. – 396 с.
18. Фінанси підприємств : підручник / [В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко] ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с.
19. Фінанси підприємств : підручник / Н. О. Власова [та ін.]. – Харків : Світ книг, 2018. – 437 с.
20. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. – Львів : ЛьвДУВС, 2018. – 440 с.
21. Фінанси підприємств : навчальний посібник / [Н. С. Ситник, С. Д. Смолінська, І. Ф. Ясіновська] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 402 с.
22. Фінанси підприємств : підручник / [О. Б. Курило, Л. П. Бондаренко, О. Й. Вівчар, О. М. Чубка]. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 340 с.

3.3. Страхування

Теоретичні питання

1. Страхувий захист як важливий засіб економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей.
2. Страхуві фонди та форми їх організації.
3. Сутність страхування. Виникнення та етапи історичного розвитку страхування.
4. Функції страхування.
5. Принципи страхування.
6. Роль страхування у розвитку економіки.
7. Класифікація страхування, її наукове та практичне значення.
8. Особливості діяльності страхових компаній по страхуванню життя.
9. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування.

10. Класифікація за інвестиційною складовою у договорі страхування.
11. Класифікація за способом розрахунку страхової виплати.
12. Системи страхування та їх характеристика.
13. Характеристика форм проведення страхування.
14. Поняття та види ризиків. Основні характеристики ризику.
15. Ризик менеджмент у страхуванні.
16. Розрахунок тарифних ставок за ризиковими видами страхування.
17. Фактори, що впливають на специфіку організаційної та виробничої структури страхової компанії
18. Організаційна структура страхової компанії.
19. Виробнича структура страхових компаній.
20. Необхідність і призначення державного регулювання страхової діяльності.
21. Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності.
22. Орган нагляду за страховою діяльністю і його функції.
23. Поняття страхового ринку його зміст і структура.
24. Посередники на страховому ринку та їх характеристика.
25. Страховий ринок України та перспективи його розвитку.
26. Страхові об'єднання в Україні та їх функції.
27. Загальна характеристика особового страхування.
28. Страхування життя та його особливості.
29. Страхування від нещасних випадків.
30. Види медичного страхування та їх характеристика.
31. Загальна характеристика майнового страхування.
32. Страхування майна від вогню і ризиків стихійних явищ.
33. Страхування майна від невогневих ризиків.
34. Загальна характеристика страхування відповідальності.
35. Особливості страхування відповідальності.
36. Сутність, роль і основні поняття перестрахування.
37. Методи перестрахування.
38. Форми перестрахування.
39. Особливості грошового обігу страхових компаній.
40. Доходи страховика та їх склад.
41. Витрати страховика та їх склад.
42. Прибуток страховика та особливості оподаткування страхової діяльності.
43. Поняття фінансової надійності страховика та умови її забезпечення.
44. Страхові резерви компаній по ризиковому страхуванню та їх склад.
45. Страхові резерви компаній по страхуванню життя та їх склад.

Типові задачі з дисципліни «Страхування»

Задача 1. Розрахуйте одноразову брутто-ставку для страхувальника- жінки віком 38 років, яка має договір змішаного страхування життя строком на 5 років. Норма дохідності – 9%. Питома вага навантаження в структурі брутто-ставки – 10%.

ТАБЛИЦЯ СМЕРТНОСТІ

Вік X	Чоловіки			Жінки		
	x	l_x	q_x	d_x	l_x	q_x
38	88	0,0059	529	94 274	0,00	1
39	88	0,0064	573	94 089	0,00	1
40	87	0,0070	622	93 890	0,00	2
41	87	0,0077	671	93 676	0,00	2
42	86	0,0083	719	93 445	0,00	2
43	85	0,0088	762	93 196	0,00	2
44	85	0,0094	801	92 926	0,00	2
45	84	0,0099	840	92 634	0,00	3
46	83	0,0105	881	92 318	0,00	3
47	82	0,0112	929	91 977	0,00	3
48	81	0,0120	985	91 610	0,00	3
49	80	0,0130	1	91 216	0,00	4
50	79	0,0140	1	90 792	0,00	4
51	78	0,0152	1	90 333	0,00	5
52	77	0,0163	1	89 833	0,00	5
53	75	0,0175	1	89 285	0,00	6
54	74	0,0187	1	88 684	0,00	6

Задача 2. Підприємство виготовляє 3000 верстатів у рік, протягом року 35 верстатів з них виходять з ладу. Страхова компанія уклала 400 договорів по гарантійному обслуговуванню верстатів. Середня страхова сума на один договір – 20 000 грн., середнє страхове відшкодування на один договір – 8000 грн.

Розрахувати:

- 1) ймовірність настання страхового випадку;
- 2) нетто-ставку зі 100 грн. страхової суми;
- 3) брутто-ставку зі 100 грн. страхової суми, якщо витрати страховика на ведення справи складають 12%, а прибуток – 20% брутто-ставки;
- 4) розмір страхових платежів за договором.

Задача 3. При страхуванні ризику недоотримання прибутку від реалізації інвестиційного проекту, середній прибуток від впровадження 3400 тис. грн. інвестицій запланований в розмірі 30%. Фактично отриманий прибуток склав 25%. Коефіцієнт покриття складає 70%. Знайти суму страхового відшкодування, якщо страхування здійснювалось за системою граничної відповідальності.

Задача 4. При страхуванні врожаю зерна використовується система граничної відповідальності. Середній врожай зерна у регіоні за останні п'ять років за статистикою складає 110 ц/га. Фактично отриманий врожай склав 90 ц/га на площі 1000 га. Ціна врожаю за 1 ц складає 500 грн. Коефіцієнт покриття дорівнює 70%. Розрахувати суму страхового відшкодування.

Задача 5. Договором добровільного страхування цивільної відповідальності автовласника встановлено ліміт на один страховий випадок у розмірі 8000 грн. У результаті страхового випадку нанесена шкода 3 особам: першій – на 5000 грн., другій – на 3500 грн., а третій особі на 1500 грн. Необхідно визначити розмір виплат

кожній постраждалій особі.

Задача 6. Автомобіль застрахований на суму 36 тис. грн. фактична вартість його становить 70 тис. грн. Ставка страхового тарифу 3,1%, безумовна франшиза 5%. Необхідно визначити суму страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності та першого ризику, якщо фактичний збиток з настанням страхового випадку склав 8600 грн.

Задача 7. За договором квотного перестраховування перестраховик приймає на свою відповідальність 40% страхової суми за кожним договором страхування майна підприємств, але не більше 32 тис. грн. Цедент уклав договори страхування майна на 64 тис. грн., 75 тис. грн., 86 тис. грн.

Необхідно визначити власну участь цедента та перестраховика у покритті ризиків.

Задача 8. Нетто-премія дорівнює 200 грн., витрати на ведення справи складають 10%, прибуток – 10% брутто ставки. Обчисліть брутто-премію.

Рекомендована література:

1. Дмитришин М. В., Дмитришин Р. І., Русин Р. С. Страхування : навчальний посібник. – Івано-Франківськ : НАІР, 2024. – 272 с.
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. – 307 с.
3. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
4. Базилевич В. Д. Страхування : підручник. – Київ : Знання, 2018. – 1019 с.
5. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика : навчально-методичний посібник. – Харків : Бурун Книга, 2018. – 376 с.
6. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування : навчальний посібник. – Львів : Магнолія, 2018. – 323 с.
7. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. – Тернопіль : ТНЕУ, 2020. – 568 с.
8. Олійник О. В., Нагаєва Г. О. Страхування : навчальний посібник. – Харків : ХНАУ, 2020. – 252 с.
9. Підкуйко С. І. Актуарна математика: страхування життя : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2022. – 252 с.
10. Плиса В. Й. Страхування : підручник. – 2-ге вид., випр. і доповн. – Київ : Каравела, 2019. – 512 с.
11. Попова Л. В., Марич М. Г., Федішин М. П. Міжнародне страхування : навчальний посібник. – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. – 184 с.
12. Про страхування : Закон України від 08.11.2021 № 1909-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
13. Русул Л. В. Ризик-менеджмент у страхуванні : навчальний посібник. – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – 83 с.
14. Русул Л. В., Федішин М. П., Лаврук Н. А. Страхування: від теорії до практики : навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. – 288 с.

15. Сосновська О. О. Страхування : навчальний посібник. – Київ : Київський університет ім. Б. Грінченка, 2021. – 328 с.
16. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навчальний посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. – 221 с.
17. Фисун І. В. Страхування : навчальний посібник. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 240 с.

3.4. Фондовий ринок

Теоретичні питання

1. Економічна сутність фондового ринку та його місце у фінансовій системі держави.
2. Основні функції фондового ринку та їх характеристика.
3. Роль фондового ринку в забезпеченні економічного зростання та перерозподілі фінансових ресурсів.
4. Основні етапи становлення та розвитку фондового ринку в Україні.
5. Державне регулювання фондового ринку та його інструменти.
6. Основні суб'єкти фондового ринку та їх характеристика.
7. Професійні учасники фондового ринку та види їх діяльності.
8. Інфраструктура фондового ринку та її складові.
9. Фондова біржа: сутність, функції та принципи діяльності.
10. Позабіржовий ринок цінних паперів: особливості функціонування.
11. Порівняльна характеристика біржового та позабіржового обігу цінних паперів.
12. Поняття цінного папера та його основні властивості.
13. Класифікація цінних паперів за різними ознаками.
14. Акції: економічна сутність та види.
15. Права та обов'язки власників простих і привілейованих акцій.
16. Акціонерний капітал та порядок його формування.
17. Дивідендна політика акціонерного товариства.
18. Облігації: сутність, види та особливості обігу.
19. Державні облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) та їх роль в економіці.
20. Дохідність облігацій та методи її визначення.
21. Інститути спільного інвестування: сутність та види.
22. Пайові та корпоративні інвестиційні фонди: особливості діяльності.
23. Компанії з управління активами та їх функції.
24. Біржові індекси: сутність, види та методи розрахунку.
25. Рейтинги цінних паперів та їх значення для інвесторів.
26. Фундаментальний аналіз цінних паперів: зміст та основні показники.
27. Технічний аналіз цінних паперів та його інструменти.
28. Порівняльна характеристика фундаментального і технічного аналізу.
29. Інвестиційний портфель: сутність, типи та принципи формування.
30. Диверсифікація ризику та оцінка ефективності портфеля цінних паперів.

Типові задачі з дисципліни «Фондовий ринок»

Задача 1. Необхідно розрахувати для ПриватБанку на дату 21.12.2025: 1) частку купона, врахованого в ціну при продажу облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) за кодом ISIN UA4000231559 та UA4000236624; 2) ціну купівлі (викупу) цих ОВДП на підставі SIM та YTM відповідно. Дано: дата погашення ОВДП UA4000231559 – 10.06.2026, BID Yield – 16,25%, ASK Yield – 14,75%, SIM; дата погашення ОВДП UA4000236624 – 14.10.2026, BID Yield – 17,25%, ASK Yield – 16,85%, YTM. Параметри продажу ПриватБанком враховуються відповідно до зазначених даних.

Задача 2 . ПриватБанк продав ОВДП з періодом виплати купону 182 дні. Станом на 24.12.2025 до погашення купону залишалось 41 день, врахований термін становить 141 день. Номінальна вартість ОВДП – 1000 грн, ціна продажу – 1058,78 грн, сума купону – 75,5 грн. Необхідно визначити: 1) частину купону, враховану у вартості продажу ОВДП; 2) вартість придбання ОВДП без врахування купону та порівняти її з номіналом; 3) інвестиційний прибуток, який буде отримано; 4) рентабельність інвестицій та процентну ставку за методом SIM.

Задача 3. Акціонерне товариство має статутний капітал 20 млн грн, у тому числі 5 млн грн – привілейовані акції з фіксованим дивідендом 10% та 15 млн грн – прості акції. Чистий прибуток за рік становить 3,8 млн грн. Необхідно визначити: 1) чи буде повністю виплачений дивіденд за привілейованими акціями; 2) яку суму отримає власник однієї простої акції, якщо їх всього 150 тис. штук; 3) частку розподіленого прибутку у загальному прибутку в відсотках.

Задача 4. Акціонерне товариство має статутний капітал 8 млн грн, у тому числі 2 млн грн привілейованих акцій (номінал 200 грн, 10 000 шт.) з фіксованим дивідендом 14%. Чистий прибуток для розподілу становить 200 000 грн. Необхідно розрахувати: 1) загальну суму дивідендів за привілейованими акціями; 2) суму дивідендів за простими акціями; 3) дивіденд на одну просту акцію.

Задача 5. Необхідно розрахувати для ПриватБанку на дату 21.12.2025: 1) частку купона, врахованого в ціну при продажу облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) за кодом ISIN UA4000231559 та UA4000236624; 2) ціну купівлі (викупу) цих ОВДП на підставі SIM та YTM відповідно. Дано: дата погашення ОВДП UA4000231559 – 10.06.2026, BID Yield – 16,25%, ASK Yield – 14,75%, SIM; дата погашення ОВДП UA4000236624 – 14.10.2026, BID Yield – 17,25%, ASK Yield – 16,85%, YTM. Параметри продажу ПриватБанком враховуються відповідно до зазначених даних.

Задача 6 . ПриватБанк продав ОВДП з періодом виплати купону 182 дні. Станом на 24.12.2025 до погашення купону залишалось 41 день, врахований термін становить 141 день. Номінальна вартість ОВДП – 1000 грн, ціна продажу – 1058,78 грн, сума купону – 75,5 грн. Необхідно визначити: 1) частину купону, враховану у вартості продажу ОВДП; 2) вартість придбання ОВДП без врахування купону та порівняти її з номіналом; 3) інвестиційний прибуток, який буде отримано; 4) рентабельність інвестицій та процентну ставку за методом SIM.

Задача 7. Статутний капітал акціонерного товариства складає 10 млн грн, у тому числі 2 млн грн – привілейовані акції з фіксованим дивідендом 12% річних, та 8 млн грн – прості акції. Чистий прибуток за рік становить 1,5 млн грн. Необхідно розрахувати: 1) загальну суму дивідендів за привілейованими акціями; 2) суму, що залишиться для виплати дивідендів за простими акціями; 3) дивіденд на одну просту акцію, якщо їх випущено 80 тис. штук.

Задача 8. Акціонерне товариство випустило 10 000 привілейованих акцій номіналом 200 грн із дивідендом 15% та 40 000 простих акцій номіналом 100 грн. Чистий прибуток за рік становить 1,2 млн грн. Необхідно розрахувати: 1) суму дивідендів за привілейованими акціями; 2) суму дивідендів за простими акціями; 3) дивіденд на одну просту акцію.

Рекомендована література:

1. Фондовий ринок: підручник : у 2 кн. - Кн. 1 / за ред. В.Д. Базилевича. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2015. 621 с.
2. Фондовий ринок: підручник : у 2 кн. - Кн. 2 / за ред. В.Д. Базилевича. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2016. 686 с.
3. Фондовий ринок: практикум: навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевича. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. Знання, 2017.
4. Алескерова Ю.В. Фінансовий ринок. Підручник. Хмельницький. 2019 р. 384 с.
5. Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. Фінансовий ринок: навч. посібн. Київ: Гуляєва В.М., 2018. 484 с.
6. Коваленко Ю.М., Ковернінська Ю.В. Фінансовий ринок : підручник: у 2 т. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 830 с.
7. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2017. 632 с
8. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ: НаУКМА, 2022. 205 с.
9. Трусова Н. В., Нестеренко С. А., Якушева І. Є. Фінансовий ринок: навч. Посібн. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.

Приклад екзаменаційного білету
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІБЕРНЕТИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»
ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ РОБЕРТА
ЕЛЬВОРТИ

РІВЕНЬ ОСВІТИ:	Фахова передвища освіта
ОСВІТНЬО_ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ	Фаховий молодший бакалавр
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Сутність банківської системи та її роль в економіці держави
2. Основні суб'єкти фондового ринку та їх характеристика
3. Сутність, функції та місце фінансів підприємств у фінансовій системі
4. Поняття та функції фінансового ринку
5. Фондова біржа: сутність, функції та принципи діяльності
6. Страховий захист як важливий засіб економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей.

Задача 1

Вкладник збирається покласти до банку 8 тис. грн. під 16% річних з метою збільшення власних заощаджень до 10 тис. грн. За який період він може це зробити при умові щоквартального нарахування банком складних відсотків?

Задача 2

У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на 200 тис. грн.; середньоквартальні залишки оборотних коштів становили 15 тис. грн. У другому кварталі обсяг реалізації продукції зростає на 14%, а час одного обороту оборотних коштів буде зменшено на один день. Визначити:

- 1) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і час одного обороту в днях у першому кварталі;
- 2) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і їхню абсолютну величину в другому кварталі;
- 3) вивільнення оборотних коштів у результаті зменшення тривалості одного обороту.

Затверджено на засіданні циклової комісії
Протокол від «__» _____ 202_ року № ____

Голова циклової комісії _____